

Referat från Torvseminariet på MK11

Torvtäkt hot mot eller möjlighet för biologisk mångfald

Stefan Östlund Neova.

Ökad efterfrågan på energi men torv används också till odling, djurhållning och hälsa. Torv har också ett mervärde då den kan användas tillsammans med andra energislag. Läs mer på hemsidan: www.svensktorv.se

Stora kraftvärmeverk behöver inte stoppas för rengöring lika ofta när man kombinerar förbränningen av olika biobränslen med torv. När de skall rengöras tvingas de köra på olja, dyrt. Torv har goda egenskaper och förbättrar stallhälsan. Vi importerar mycket från Baltikum och Vitryssland. Världens torvmarksrikaste land, Sverige, importerar ändå. Det finns ungefär 2 miljoner ha dränerade torvmossar.

Torv är tillståndspliktigt och det tar i genomsnitt tre år i att få igenom en ansökan. Dessutom krävs årlig tillsyn av arbetet. Skrottmyren är en torvtäkt som restaurerats som heldränerad. Numera växer där självföryngrad björk. Under exploateringen måste täkten hållas öppen 10-30 år, sedan följer efterarbeten. Oftast vill man ha skog efteråt. Vid inledningen av en ny täkt måste en bankgaranti betalas som ekonomisk säkerhet, ungefär 5-10 000kr/ha att användas vid efterarbetet. Därefter kommer återställning och sedan uppföljning.

Ett miljöanpassat torvbruk – är det möjligt?

Henrik von Stedingk

Vad är en myr och myllrande torvmarker? På torvmarker finns få men mycket speciella arter t.ex. utrotningshotade skalbaggar.

Mossarna byggs upp av vitmossor (*Sphagnum* spp.) och starr (*Carex* spp.). Det finns en stor variation mellan olika typer: sumpskog, kärr, skogsbeväxt mosse, fattigt kärr, rikkärr.

Mossen är ett exempel på speciella former av landskap. De ökar mångfalden av biotoper.

Av tradition finns en negativ syn: "Torvtäkt förstör, avrinning av surt vatten, öppna sår i landskapet"

Myrarna går inte att återställa! Men med rätt efterbehandling kan torvmarker bli värdefulla våtmarker av olika typ. Mycket är attityder, viktigt att vara trovärdig när projekt beskrivs.

Val av torvmarker: dikade marker som har låga värden även lokalt. Efter torvtäkten blir det oftast skog som kan kännas igen på kollaps av torven, stora rotben, men skogsbruk är det vanligaste kravet från markägare.

Vilka områden skall man värna? Välj de som haft mindre påverkan, mindre kärr, sumpskogar där man ibland kan hitta gammelskog av 3-400 åriga tallar. Vattensamlingar, strandkärr, diken kan bli värdefulla tillskott av biotoper. Ibland kan det bli lövskog, vanligtvis björk.

Precisering av vad som skall väljas fler exempel efterbehandling. Skapa en fond för att garantera framtida skötsel av efterbehandlade ytor. Kompensationsåtgärder kan bli nödvändiga. I vissa fall har man bara lagt igen diken som efterbehandling. Det behövs ett certifieringssystem som preciserar hur området kommer att skötas.

Det finns utrotningshotade arter på efterbehandlade mossar! Vi skapar mångfalden, ett nytt naturstillstånd, inte återgång till det som fanns när tåkten påbörjades. Skapa en kantzon, där kan finnas speciella skalbaggar, och fem arter trollsländor. Viktigt med småvatten. Det uppstår nya miljöer. Orörda myrar är klimax i biotopen. Ofta har de lågt artantal vid klimax.

Diskussion

Idag är det inte alls samma motsättning och motstånd mot torvtäkt. Men ibland har vi dåliga planeringsunderlag.

Vi behöver hitta system för att se hur påverkade de olika objekten är.

Våtmarksinventeringen, klass 1-4 objekten, men vi bör fördjupa urvalsgrunden.

Varje ansökan måste Noeva göra kompletterande inventeringar, kolla kulturvärden etc.

I kalktrakter växer kärr igen, ibland som rikkärr. Viktigt att anlägga ett landskapsperspektiv.

Hur kan man behålla fågeltoppen, då massor av fågelarter häckar de första åren men försvinner sedan?

Vid efterarbete skapas en ny process, markägare och exploatör i samråd med tillsynsmyndighet. Om man inte kommer överens bestämmer länsstyrelsen.

Preliminär lösning redan från början av exploateringen byggd på dräneringsförutsättningarna. Skall tåkten bli skogsmark är det bråttom att utvärdera, det tar lång tid att etablera skog på dessa ytor.

Se efterarbetet som en ekosystemfunktion, något nytt skapas.

Guidning vid Toftmossen Västmanland: först kom Naturskyddsföreningen som bara såg möjligheterna att få en fin fågellokal med unika fåglar. Sedan kom en grupp finska GPK-are vilket är Finlands motsvarighet till vårt SGU. De senare var lyriska att det var ett nytt kärr på gång. Så olika kan vi se på samma område.

Antecknat av Mattias Iwarsson, CBM